

Sygn. akt IV U 761/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2013 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Tadeusz Piesowicz

Protokolant: Daniel Drożdż

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2013 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania E. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

z dnia 21 marca 2013 r. znak: (...)

w sprawie E. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

o wypłatę emerytury za okres od 1.10.2011 roku - 31.12.2011 roku

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującej się E. N. prawo do wypłaty emerytury za okres 1 października 2011 roku do 31 grudnia 2011 roku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 13 stycznia 2013 roku od kwot emerytury należnych do wypłaty za okres od dnia 1 października 2011 roku do 31 grudnia 2011 r.

Sygn. akt IV U 761/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 30 października 2013 roku

Decyzją z dnia 21 marca 2013 roku, znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.działając na podstawie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego odmówił E. N.uchylenia decyzji z dnia 26 września 2011 r., znak: (...)w części w jakiej decyzją tą zawieszono odwołującej się prawo do emerytury na okres od 1 października 2011 r. do 31 grudnia 2012 r. na podstawie art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r., nr 257, poz. 1726) w zw. z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Uzasadniając decyzję organ rentowy wskazał, że decyzją z dnia 26 września 2011 r. zawieszono odwołującą się wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r. z uwagi na kontynuację zatrudnienia. Decyzją z dnia 30 stycznia 2012 r. ZUS podjął wypłatę emerytury od 1 stycznia 2012 r., tj. od miesiąca w którym nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy. W dniu 13 grudnia 2012 r. odwołująca złożyła wniosek o wypłatę świadczenia emerytalnego za okres od dnia 1 października 2011 r. do 31 grudnia 2012 r. Wyrok TK z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/2012 został ogłoszony w dniu 22 listopada 2012 r., w związku z czym tego dnia utracił moc art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS będący podstawą zawieszenia emerytury. Trybunał Konstytucyjny nie wskazał innej daty utraty mocy obowiązującej

tego przepisu. W związku z tym, zdaniem ZUS, wyrok TK z 13 listopada 2012 r. nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 r. okresu zawieszenia emerytury na podstawie art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W związku z tym brak podstaw do wypłaty wyrównania emerytury za okres zawieszenia.

Od powyższej decyzji odwołała się E. N. wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji w części w jakiej zawiesza ona prawo do emerytury za okres od dnia 1 października 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. W uzasadnieniu wskazała, że wyroki Trybunału Konstytucyjnego stwierdzające niezgodność przepisu ustawy z Konstytucją są skuteczne od dnia wejścia w życie zakwestionowanego przepisu, a przyczyna wstrzymania wypłaty jest uważana za niebyłą. Zaskarżona decyzja jest nielogiczna, społecznie szkodliwa i sprzeczna z prawem.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podnosząc argumentację, którą posłużył się w zaskarżonej decyzji, wniósł o oddalenie odwołania.

Stan faktyczny w przedmiotowej sprawie był w całości bezsporny i przedstawiał się następująco:

Odwołująca się E. N., ur. (...), ma 63 lata. Decyzją z dnia 31 lipca 2009 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. przyznał E. N. emeryturę od dnia 1 lipca 2009 r. E. N. od dnia 1 września 2000 r. do 20 stycznia 2012 r. była nieprzerwanie zatrudniona w Szkole Podstawowej nr (...) w N..

Decyzją z dnia 26 września 2011 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. działając na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) oraz na podstawie art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r., nr 257, poz. 1726), od dnia 1 października 2011 r. wstrzymał E. N. wypłatę emerytury z uwagi na kontynuację zatrudnienia.

Z dniem 20 stycznia 2012 r. odwołująca rozwiązała stosunek pracy. Dnia 13 grudnia 2012 r. odwołująca powołując się na wyrok TK z 13 listopada 2012 r. złożyła do ZUS wniosek o wypłatę zaległej emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 31 grudnia 2012 r. wraz z odsetkami.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie E. N. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotowa sprawa dotyczyła decyzji, w której organ rentowy wstrzymał wypłatę emerytury z uwagi na fakt, że odwołująca wobec wprowadzenia art. 103a nie rozwiązała stosunku pracy i kontynuowała zatrudnienie mając prawo do emerytury. Obowiązujący od dnia 1 października 2011 r. art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wobec wprowadzenia tego przepisu, zaskarżoną decyzją wstrzymał wypłatę emerytury od 1 października 2011 r.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12 stwierdził, że art. 28. ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Od 1 stycznia 2011 r. obowiązywał art. 103a, dodany do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przepis ten objął wszystkich emerytów, a więc nie tylko tych, którzy prawo do emerytury uzyskają od momentu jego wejścia w życie, ale również tych, którzy przeszli na emeryturę wcześniej. Ci emeryci, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie zmiany, czyli do 30 września 2011 r. Jeżeli do tego momentu stosunek pracy nie ustał, wypłata emerytury została przez ZUS wstrzymana, poczynając od 1 października 2011 r. Regulacja ta nie wyłączała możliwości łączenia emerytury z dochodami z pracy zarobkowej, lecz uzależniała wypłatę emerytury od rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą (pracodawcami), u którego dana osoba była zatrudniona bezpośrednio przed złożeniem wniosku o emeryturę. Emeryt mógł wrócić do pracy do tego samego lub innego pracodawcy (oczywiście, o ile zostanie zatrudniony) i pobierać zarówno wynagrodzenie, jak i emeryturę. Przy tym osoby, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny, mogły bez ograniczeń łączyć emeryturę z zarobkiem, gdyż nie stosowało się do nich zasad zmniejszenia oraz wstrzymania wypłaty świadczenia ze względu na wysokość osiągniętych zarobków.

Rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od 1 października 2011 r. Oznaczało to dla nich, że – chcąc nadal pracować i jednocześnie pobierać emeryturę, musiały rozwiązać stosunek pracy i raz jeszcze go nawiązać – oczywiście, jeśli znalazły nowego pracodawcę albo dotychczasowy zgodził się ponownie ich zatrudnić. W tym miejscu należy przypomnieć, że ustawodawca nigdy nie zakazywał i aktualnie także nie zakazuje łączenia świadczenia emerytalnego z wynagrodzeniem, co więcej – zgodnie z art. 103 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS emeryci, którzy osiągnęli tzw. powszechny wiek emerytalny mają możliwość łączenia dochodów z tych źródeł bez żadnych ograniczeń kwotowych.

Osoby, które nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. gdyby w momencie przejścia na emeryturę wiedziały, iż będą musiały przerwać zatrudnienie, aby uzyskać świadczenie emerytalne, to w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego zrezygnowałyby zapewne ze złożenia wniosku o ustalenie prawa do emerytury i kontynuowałyby zatrudnienie. Im później pracownik zdecyduje się przejść na emeryturę, tym będzie ona wyższa, bo zaewidencjonowane składki będą podzielone przez mniejszą liczbę miesięcy hipotetycznego dalszego trwania życia ubezpieczonego.

Ryzyko emerytalne to zdarzenie prawne uzasadniające realizację prawa do emerytury. Określenie jego treści przez ustawodawcę jest dla adresatów takiej regulacji informacją, jakie warunki muszą spełnić, żeby zrealizować swoje prawo do świadczenia emerytalnego. W tym kontekście, jeśli ubezpieczony już raz te warunki skutecznie spełnił (na gruncie rozpatrywanej sprawy – osiągnął wiek emerytalny i odpowiedni staż pracy – bo taka była treść ryzyka emerytalnego dla osób, które przeszły na emeryturę od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r.), to niedopuszczalne jest – z punktu widzenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa – nakazanie mu zastosowania się do nowej treści ryzyka, czyli nakazanie mu ponownego zrealizowania już raz skutecznie zrealizowanego prawa do emerytury. Osoby, o których mowa, podjęły decyzje o przejściu na emeryturę, nie mogąc przewidzieć, że przepisy zmienią się na ich niekorzyść. W przeciwnym wypadku nie składałyby one zapewne wniosku o ustalenie prawa do świadczenia emerytalnego, bo korzystniejsze byłoby dla nich pobieranie wynagrodzenia niż dużo mniejszej emerytury, o którą wystąpiłyby po ustaniu zatrudnienia i która wówczas byłaby wyższa niż ta wyliczona w chwili, gdy złożyły wniosek po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Stanowisko takie potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 kwietnia 2013 r., II UK 299/12, który w uzasadnieniu podkreślił, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r. Prawdliwość takiego rozstrzygnięcia została potwierdzona także w wyrokach SN z 7 marca 2013 r., I UK 519/12 oraz z 25 kwietnia 2013 r., I UK 593/12.

Odwołująca nabyła prawo do emerytury z dniem 1 lipca 2009 r. W związku z powyższym należało uznać, że przepis w oparciu o który organ rentowy wstrzymał E. N. wypłatę emerytury z dniem 1 października 2011 r. jest niekonstytucyjny i od daty wstrzymania wypłaty świadczenia należy podjąć wypłatę emerytury odwołującej się. Późniejsza publikacja wyroku jest bez znaczenia, istotna dla rozstrzygnięcia jest okoliczność, że przepis, w oparciu o który organ rentowy wstrzymał odwołującej wypłatę świadczenia od początku obowiązywania był niekonstytucyjny i nie mógł stanowić podstawy do wstrzymania wypłaty świadczeń.

Wobec powyższego Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał E. N. prawo do wypłaty emerytury za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia 31 grudnia 2011 r. wraz z odsetkami od kwot emerytury należnych do wypłaty za ten okres od 13 stycznia 2012 r.